

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Douăzeci de ani de Arhierieire.

— Un iubileu. —

*Aduceți-Vă aminte de mai marți
voștri, cari V-au grăit vouă cuvântul
lui Dumnezeu. Apostol Pavel.*

La praznicul trei Ierarhi, din anul Domnului 1923, se împlinesc douăzeci de ani, de când Prea Sfinția Sa bunul nostru Episcop **Ioan I. Papp**, a urcat tronul Episcopesc al diecezei Aradului.

P. S. S. părintele Episcop Ioan, a luat în mâini, frânele diecezei noastre între niște împrejurări și timpuri extrem de grele, când în urma frământărilor grele și agitate dela cele două alegeri de Episcop, spiritele erau într'o surescitare foarte încordată.

Credincios chemării Sale sublime, noul Episcop, vine în fruntea diecezei noastre, cu ramura de maslin, pentru a pacifica toate vrăjmașiile, a curma neînțelegerile și a pune sfârșit tuturor veleităților, ca astfel să poată conduce naia bisericii lui Hristos, cu puteri unite și încheigate, spre scopul și țelul ei bineprecizat. Căci piedeci și obstacole era multe și în abundență, în alte părți și de altă natură.

Trebuia să conducă o dieceză căreia îi lipseau nu numai tradițiile de viață bisericească-națională, înrădăcinate mai adânc în trecut, ci și izvoarele și temelurile mai solide ale unei organizații, capabile a face față și duce la izbândă, tendințele spre un progres mai repentin.

Unde sunt atâtea lacune și unde trebuie făcut totul fără să dispui de mijloace, omul doritor de progres, este forțat de împrejurări maștere, să-și resfire puterile de muncă pe toate terenele activității publice.

Dar mai cu seamă să progresezi într'un stat, unde biserica dominantă era cea papistăse, și unde toleranța religioasă față de biserica ortodoxă română, — cu caracter pronunțat național, — era o noțiune neluată în seamă!

Când dieceza noastră trecea prin împrejurări și vremuri așa de grele și atât de vitrege, Providența Divină a îndreptat cumpăna vieții noastre bisericești astfel, ca în scaunul Arhieresc, să ajungă omul muncii, omul faptelor, vrednic în tot momentul a cârmui barca bisericii noastre, cu mâini destoinice, peste valorile furtunoase ale vieții, spre limanul sfintei sale misiuni.

A venit Prea Sfinția Sa părintele Episcop Ioan, ca să aline durerile, mult încercatele noastre dieceze, și să aducă mângăere și bucurie credincioșilor, și pace și dor de muncă între oameni.

Și a adus cu sine, o convingere adâncă și o voință tare, că biserica lui Hristos și fiica ei școala confesională, au să-și urmeze cursul înainte spre mântuirea și luminarea

fiilor acestei dieceze. Și-a dat seama și a știut aprecia mai mult ca ori cine, rolul bisericei românești în mecanismul marelui și greului car social. Căci biserica divinului Mântuitor, călăuzește, cercetează și însuflă conștiință, ea statornicește cumpăna morală, cu care îndrumă indivizii spre un scop mareț, prin ce se crează în viața de toate zilele o atmosferă curată și sănătoasă.

A venit păr. Episcop, modest, nu și-a afirmat nici când în mod zgomotos rolul de inițiativă și nu și-a afișat munca, din care să-și făurească merite proprii.

Îndată după alegerea Sa de Episcop și-a îndreptat privirile asupra bisericei catedrale din Arad, care era într'o stare deplorabilă, pe care a înzestrat-o cu un clopot mare, în greutate de 2254 kg. după cum zice marimosul donator: „Spre lauda și Mărirea lui Dumnezeu, închin acest dar bisericei catedrale gr. or. române din Arad, întru amintirea alegerii mele de Episcop“. Acest clopot cu glas duios, a fost sfințit și predat destinației sale, în ziua marelui mucenic Gheorghe din anul 1903, când P. S. S. donatorul, era în Sibiu, unde în aceeași zi și acelaș ceas, primea preasfântul dar Arhieresc.

În anul 1906 P. S. S. a inițiat în dieceza noastră o colectă. În fruntea căreia s'a pus însuși, cu suma frumoasă pe atunci de 5000 cor. în scopul reparării și renovării catedralei, care era într'o stare cu totul slabă și devenise obiect de critică, chiar și în ziaristica străină din loc, pentru-că în perețele dela întrarea despre miazăzi, se ivise mai de mulți ani o pocnitură, care plecând din fundament se estinse peste zenitul boltiturii, trecând în direcția întrării din spre miază-noapte. Un fapt care cerea asigurarea existenței acestui locaș Dumnezeesc. Colecta a dat rezultate frumoase și în acelaș an bis. catedrală a fost renovată în mod radical.

O problemă și un punct de forță din programul P. S. S. a fost chestia religioasă-morală, adică întărirea credincioșilor prin simțul față de perceptele sfintei învățături ortodoxe și ridicarea stărei religioase-morale și culturale economice a credincioșilor, la cel mai înalt nivel posibil. Cel mai puternic, mijloc, pentru atingerea acestui scop frumos și nobil, au fost nenumăratele vizitații canonice întreprinse de P. S. S. păr. Episcop în vasta dieceză a Aradului și Oradea-Mare. În aceste vizitații, făcute cu multă pietate religioasă, cari aveau de scop și sfințirea cutărei biserici; P. S. S. cerceta toate comunele ce-i cădeau în linia de drum. Aici apoi luând mai nainte informații despre topografia vieții morale și sociale a credincioșilor, combătea viciile și scăderile cu exemple luate din viața de toate zilele, întărea sentimentul religios și respectul față de legi prin povețe presărate cu citații din Sf. Scriptură. Aceste vizitații erau pentru creștinii noștri ca o ploaie răcoroasă care adapă holdele veștede de dogoreala secetei de vară, căci în urma lor, cursul vieții în cele mai multe sate au luat un drum mai sănătos și mai moral. Înregistrăm cu mândrie dar și cu satisfacție că în decurs de două decenii P. S. S. păr. Episcop Ioan I. Papp a sfințit 60 de biserici (37 zidite de nou și 23 renovate), deci a întreprins tot atâtea vizitații canonice între păstoriții Săi, ceea ce este cea mai laborioasă activitate la adresa unui Episcop, căci în mitropolia Ardealului este unicul care să se poată lăuda că și-a văzut credincioșii la ei acasă în așa multe rânduri.

La îndemnul părintesc și sub păstoria P. S. S. s'au edificat și renovat în dieceza Aradului pentru progresul și luminarea poporului peste 200 de școli.

Un alt fapt prin care P. S. S. a asigurat în dieceză, bunul mers al afacerilor religioase-morale și administrative, a fost disciplina și ordinea, unde a mers cu exemplu însuși P. S. S. care în toată viața sa laborioasă, a fost un element de ordine și punctualitate. Cu mână tare și cu bunăvoință de părinte, vibrându-i naintea ochilor pururea marele interes al bisericei, dela primul paș, făcut în calitate de Episcop în dieceza Aradului, a făcut ordine în toate ramurile, și a cerut cu înzistență, tuturor factorilor puși în serviciul bisericei și școalei noastre, să fie elemente de disciplină și muncă nepregetată.

De numele P. S. S. este legat edificarea și existența pomposului internat de fete, care este o mândrie a diecezei noastre și care ne-a dat o cunună frumoasă de femei și mame inteligente, tot atâtea apărătoare a curatei noastre credințe ortodoxe.

Constatăm cu mare plăcere că soțiile preoților noștri din dieceza Aradului, în marea majoritate, și-au primit educația în internatul nostru diecezan, susținut cu jertfe enorme.

Un alt fapt prin care s'a ridicat prestigiul P. S. S. par. Episcop Ioan, și pentru care posteritatea îi va fi vecinic recunoscătoare, este renovarea radicală din anul 1921 a bisericii catedrale din Arad.

Este știut că biserica ortodoxă din Ardeal, în urma tratamentului mașter din partea statului ungar, era cea mai săracă dintre toate bisericile din monarhia Habsburgică, și era avizată la obolul credincioșilor ei. Astfel era și dieceza Aradului, fără nici un pic de avere. Biserica catedrală din Arad, nici până acum nu ajunsese să fie pictată și adusă la rând, în conformitate cu exigențele timpului. Este știut apoi că marele clopot dăruit acestei catedrale de P. S. S. par. Episcop Ioan în anul 1903, a fost montat și răpit de armata austro-ungară, un fapt, care a cauzat P. S. S. multă durere și vărsare de lacrimi.

Prin împlinirea visului nostru strămoșesc și prin alipirea noastră la patria mamă, gândul P. S. S. s'a îndreptat iarăși spre catedrala noastră din Arad. Și prin fericita sa intervenție, aceasta catedrală a fost reparată radical, vopsită și împodobită cu o pictură de toată frumsețea și provăzută cu trei clopote mari și lumină electrică. Astăzi catedrala din Arad este o podoabă a mitropoliei noastre. Sfințirea ei a săvârșit-o I. P. S. S. mitropolitul Nicolae asistat de P. P. S. S. L. L. Episcopii Ioan al Aradului, Iosif al Caransebeșului, Roman al Orăzii-mari și 12 protopopi și preoți; cu aceasta ocazie pâr. Episcop Ioan a exclamat cu dreptul Simion „Acum slobozește stăpâne pe robul Tău în pace.“

Mai nou, Episcopul nostru s'a îngrijit de aducerea în rând a Seminarului și caselor diecezane, cari încă erau dărăpănate. Cu sfortări și ostenele mari P. S. Sale i-a succes să vază pomposul edificiu seminarial și clădirile ce-l înconjură, îmbrăcate în haină nouă și atrăgătoare.

Dar trebuie să se știe că P. S. S. este și un econom de rangul prim, ceea-ce dovedesc averile diecezane, fondurile, fundațiunile și averile parohiale din dieceză. Prin o prevedere de admirat P. S. S. a purtat grije ca în toate parohiile să se depună banii spre fructificare, iar livretul să fie vinculat, adecă să nu poată fi ridicați fără autorizația v. Consistor. Nainte se întâmplase că în multe comune, epitropia par. cu câți-va indivizi, au risipit parale frumoase.

Fondurile diecezane cari au crescut așa de bine sub ocrotirea P. S. S. vorbesc dela sine că șeful diecezei este un om cu mâini curate și un chivernisitor mare.

Tipografia și Librăria diecezană, începute sub pastorirea și îndemnul P. S. S. cu capitale minime, azi dispun de averi frumoase.

Fondul preoțesc al carui îngrijitor dela început a fost P. S. S. și pe care l-a augmentat cu zel și pricepere multă, este azi cel mai mare fond preoțesc din întreaga mitropolie de Ardeal. Cele două fonduri create de P. S. S. din resursele proprii, i-au eternizat numele și recunoștința posterității. Primul este „Fondul Ioan I. Papp,“ pentru orfelinatul din Beiuș, care dispune de peste 144.000 lei și are în orașelul Beiuș o casă proprie, al doilea este „f. Ioan I. Papp“ pentru școala medie de fete din Arad, care încă dispune de capital frumos și pe care P. S. S. îl augmentează și în prezent.

În calitate de priorul sf. Mănăstiri H.-Bodrog, a făcut regulă și ecvilibru și în bugetul acestei sf. instituții, care în trecut a luptat cu datorii și neajunsuri, iar sub conducerea P. S. S. arată an de an excedente progresive. Din aceste excedente P. S. S. a pus în 1921 bază la două fonduri de burse de câte 50.000 Lei, unul pentru institutul teologic, altul pentru elevii școlii noastre normale.

Un deosebit interes a dezvoltat P. S. S. pentru soarta preoției noastre, căreia în toată vremea și între toate împrejurările i-a fost un adevărat părinte bun. În toate reprezentările și intervențiile făcute, în nenumărate rânduri și la guvernele statului apus și la guvernele României-Mari, P. S. S. a arătat că, preoția ortodoxă română își poate îndeplini cu sfințenie marea misiune la care este chemată, dacă statul o scoate din mizeria în care târgește, acordându-i o retribuție echivalentă cu prestațiile ce le face poporului nostru.

În multe rânduri aceste solicitări au dat rezultate pozitive, fapt pentru care preoția diecezană și-a manifestat față de bunul ei părinte totdeauna stima și devotamentul.

Dar P. S. S. pâr. Episcop Ioan I. Papp, i s'a dat marea fericire să trăiască, s'ajungă și să conducă biserica ortodoxă română din Ardeal, în zilele cele mai sublime și glorioase ce le-a ajuns neamul românesc, când dorobanțul român sub conducerea viteazului Rege Ferdinand I, a împins frontiera României până la granițele etnice de azi, fapt prin ce s'a realizat idealul tuturor românilor.

În memorabila adunare dela Alba-Iulia Episcopul Ioan I. Papp, în calitate de locțiitor de Mitropolit al Ardealului, a declarat în numele credincioșilor sf. noastre biserici, că Ardealul, Banatul, Crișana și Maramurușul se alipesc pe vecie la țara mamă.

În vreme ce momentele istorice se precipitează cu pas fulgerător, singurul cap bisericesc de dincoace de Carpați rămâne Episcopul nostru, căci P. S. S. Ep. Miron, trece Carpații și ocupă scaunul de Mitropolit Primat în București.

Astfel P. S. S. îi revine sarcina de a tunde întru monah, și promova întru protosincel și Arhimandrit, de a conduce actul sfințirii și a introduce în scaunul Mitropolitan, pe I. P. S. S. Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan.

Tot P. S. S. Episcopul nostru a tuns întru monahi și a promovat la rangul de protosinceli și arhimandriți pe P. S. L. Roman al Orășii-Mari și Nicolae Ivan Episcopul Clujului și tot P. S. S. Ep. Ioan aleargă și participă în mod activ la sfințirea și introducerea PP. SS. LL. Episcopii Iosif al Caransebeșului și R. Ciorogariu al Orășii-Mari. Iar mai nou a tuns întru monahi pe pâr. Iustinian Teculescu prot. de Alba-Iulia, ales Episcop militar și pe arhiereul titular pâr. Lucian Triteanu. Este interesant să amintim aici că în curs de două decenii P. S. S. a hirotonit și hirotesit 436 de preoți și protopopi, un număr mai mare, de câți preoți are dieceza noastră.

P. S. S. s'a născut în Decembrie v. 1848 în comuna Pociovești jud. Bihor.

Este fiul fostului cântăreț Ilie Papp din aceasta comună, o familie cinstită și cu frica lui Dumnezeu, ai cărei membri din generații bătrâne au fost slujitori ai sfintei biserici. Încă de băiat mic P. S. S. și-a însușit cântările și dragostea de cele sfinte, dela fericitul său tată, care — era un cântăreț vestit, — în așa măsură încât după ce ajunse în cursurile teologice P. S. S. era unul din cei mai vestiți cântăreți din întreaga dieceză.

Primind o educație adânc religioasă dela mama Sa, despre care P. S. S. își aduce aminte cu adâncă pietate, se dedică cu tot sufletul carierei preoției și intră încă ca student în teologie în serviciul Vener. Consistor din Arad, unde s'a distins ca un factor de prima forță și unde muncește de 54 de ani; un trecut frumos și respectabil.

Între anii 1875—6 a fost profesor la Seminar, dar simțindu-se lipsa Sa la Ven. Consistor, a fost rechemat la serviciile de aici, unde s'a validat printr'o pricepere deosebită și în special ca excelent conducător de serviciu și muncitor neobosit.

Conducător al tuturor ramurilor administrative diecezane, P. S. S. a fost așa zicând sufletul multor cauze și afaceri rezolvite în consistor și ca atare a fost un sfetnic de mult ajutor Preafericiților Episcopi Procopie Ivacicovici, Miron Romanul, Ioan Meșianu și Iosif Goldiș.

La 1879 s'a sfințit de diacon, la 1882 de protodiacon, la 1890 a fost ales referent bisericesc, la 1899 a fost tuns întru monah și ridicat la rangul de protosincel, iar în 30

Ianuarie ziua de Trei Ierarhi, Sinodul eparhial L-a ales de Episcop al diecezei Aradului, pe care o păstorește și în zilele noastre cu zel, râvnă și dragoste părintească.

Și azi P. S. S. este omul muncii, care muncește neîntrecut de dimineața până seara, ba de multe ori, cere din arhivul consistorial acte pe care le studiază și după cină. Cunoaște cu minuțiozitate de admirat și cel mai mic surub din administrația bisericească și are o memorie fenomenală. Toate actele ce intră și ies din Consistor sunt citite, vizate și iscălite cu mâna sa proprie.

Trăește o viață modestă și retrasă.

În felul acesta își serbează și iubileul de două decenii de Episcopie, retras fără zgomot, în post și rugăciuni.

Pentru Românii din dieceza noastră și Oradea, pe care a pastorit-o cu iubire de părinte 18 ani, numele P. S. S. Episcopului Ioan I. Papp va rămâne întotdeauna, ca o trimbiță de chemare la muncă nepregetată și la îndeplinirea bărbătească, a datorințelor față de lege și neam.

Munca sa asiduă trebuie să servească de exemplu și model, cu deosebire azi, când în toate colțurile răsar îndrumători mărunți, cu pretenții așa de mari, pe cât de mici le sunt puterile.

— Când se va aprinde candela pioasă a aducerilor aminte, care va străbate ca o rază de lumină toate sufletele românești, în galeria de personaje respectabile, se va afla un loc de cinste și pentru figura P. S. S. pâr. Episcop Ioan I. Papp.

Iar azi, când împlinește douăzeci de ani, de când Providența Divină l-a așezat în scaunul Episcopiei Aradului, unde a trăit o viață frumoasă, plină de activitate asiduă și de muncă cinstită, care dacă n-a fost lipsită de necazuri, a fost mai la urmă bogată în satisfacții mari, tot clerul și poporul diecezei noastre se grăbește să depue naintea P. S. Sale, omagiile de supunere, devotament și dragoste nefățărită, strigând într-un elan de însuflețire: Pe stăpânul și Arhierul nostru Ioan, Doamne păzește-L.

Întru mulți ani Stăpâne.

Regina tuturor Românilor

Pentru urechea multora este poate un cuvânt de mare podoabă, un titlu de cea mai înaltă treaptă, de care orice femeie ar fi mândră, după ce l'a râvnit și i-s'a dat: **Regina tuturor Românilor,**

Pentru mine însă are un înțeles sfânt. Mi se pare un ecou care vine de foarte departe, ca murmurul multor buze dintr'o vreme de încercare grea și desnădejde amară. Pentru mine înseamnă lacrimi și imnuri de binecuvântare: **Regina tuturor Românilor.**

Inchizând ochii o clipă, îmi răsar vedenii în față, una după alta, cu atâta putere, că le retrăiesc iarăș pe toate. Sunt arătări fără număr, care se ivesc turburătoare. Văd trenuri încărcate cu tineri veseli, plini de sănătate, cu

flori la chipiu, mânați de cântec, în drum spre bătaie. Am venit înaintea lor să-i văd trecând și să le aduc prinosul meu, cu brațele încărcate de flori, cu genele pline de lacrimi. Ei sunt fericiți că ne zăresc în ceasul plecării, și când trenul se urnește din gară, un strigăt răsună cu o urare de vifor, din piepturile lor: **La revedere! la revedere! să trăești, să ajungi Regina tuturor Românilor!**

Mai în urmă însă văd un lung convoi de paturi și cum trec printre rânduri, capete obosite se ridică, capete rănite capete înfășurate.... Brațele se întind spre mine și din pădurea lor, o mână mutilată mă chiamă. Mă aplec asupra celui mai schilav și aceleș vorbe mă primesc, de astădată rostite rar, că fluturate de apăsarea morței. Răsunetul lor se repetă la infinit și mă însoțește în cale, ca o chemare

de nădejde ori ca un îndemn de scăpare: **Să trăești, să ajungi, Regina tuturor Românilor!**

Spitalele reapar mereu, nesfârșitele spitale, din ce în ce mai nenorocite, din ce în ce mai sărace, căci sunt spitalele exilului, spitalele de mai târziu, ale celor cari au trebuit să-și părăsească căminurile, avuturile și tot ce fusese al lor. Multe nu sunt decât cocioabe cu paturi de scânduri tari și goale, răniții tremură căci iarna e aspră și lemnele sunt rare. Eu nu mai am flori în mână și un vâl negru îmi acopere capul plecat, iar inima mi-e grea ca oțelul... În greutatea care mă încovoie la pământ e inima poporului meu, caldă și înțelegătoare. Ei mă simt a lor, una cu chinul înfigurat și cu nădejdea nedeslegată. Încă, și eu pricep în acele clipe, că fața mea brăzdată de lacrimi a devenit atunci în adevăr pentru ei o față de mamă. Bărăcile sunt întunecoase. Au fost atât de grabnic înfiripate, încât vântul iernei suflă prin ele. Glasul răniților se înmoaie, slăbit de suferințe, privirile cari mă pironesc sunt rătăcite, mâinile cari vor să mă reție sunt albe ca de schelet. Dar ca un lung suspin purtat de vânt, mă ating vechile cuvinte, revărsarea urărilor vi-tejești: **Regina tuturor Românilor...** Șoptite de muribunzi în acest ceas, în atmosfera moc-nită, ele sunt mai mult decât o dorință, mai mult ca o blagoslovire, sunt agățarea înfiorată de o speranță pe care o încarnez eu, și la care tind ei din preajma umbrelor de veci. Ieșind din încăperile strâmte ale suferinței, eu ridic brațele spre cer și din nemărginirea mută aș vrea un răspuns la eterna întrebare, care sapă în adâncul inimei omenești: **De ce? De ce?**

* * *

Iată-mă în tranșee... Mă strecoar pe tăcute în labirintul căilor ascunse, cu picioarele înfundate în nori. Soldații par spectri, ochii lor mă urmăresc, în zâmbetele de recunoaștere, citesc mirare și bucurie, dar nici glas de bun sosit nu se înalță, pentru că inamicul e la câțiva pași. Deasupra copacii își leagă brațele lor des-puiate, desprinzând ultimile fraze pe capetele noastre. O brumă cenușie se târește prin pă-dure, plutind ca fumul în văzduh. Tăcere. Stropi de ploaie cad încet, ca lacrimi uriașe.

Intr'un colț ascuns un foc mititel pălpăie. O mână de soldați, schimbați de postul de veghe, își gătesc cina fugală. Mă furișez printre ei la adăpostul primitiv, și vorbim încetșor. Impre-jur, de pe crengile uscate, peste creștetele noastre, curg picături grele de apă. Vorba bărbaților e ruptă. Totul pare un vis ciudat, straniu. Noaptea se lasă în pripă. Trebuie să plec. Mă scol și ascult un moment. Tăcerea e aproape tangibilă. Apoi, pe întuneric, pe când mă depărtez, o voce tânără, muiată în taină, îmi trimite de nou cunoscutul refren: **„Dumnezeu să te binecuvinteze că ai venit printre noi, să ajungi Regina tuturor Românilor“.**

Sosi și ziua când aproape nu se mai șoptea această dorință, urarea care ne încălzea spe-ranța. Eram doară atât de umiliți, că flacăra credinței abia licărea încă, părând uneori că se stinge... Dar, nu e niciodată mai întuneric decât înainte de zori, zice proverbul și zorile s'au revărsat deodată, cu bucuria lor fără sea-măn. Noi cari până atunci dibuiam prin întu-neric și suferisem peste măsură, puteam cu greu să suportăm lumina lor atât de vie cu ochii noștri plânși. Lumina și libertatea străluceau după visul nostru secular. Neamul era slobod. Hotarele erau urnite din loc, pe ruinele lor frații puteau să-și întindă mâna.

În mijlocul acestui răsărit, eu stăteam cu inima bătând tare, fiindu-mi frică să deschid ochii, să-mi dau seama de adevăr, de un ade-văr atât de minunat încât era aproape mai greu de îndurat decât toate zbuciumările trecute... **Regina tuturor românilor...** Din toate păr-țile, cuvintele fermecate năzuiau spre mine, undele cari m'au urmărit stăruitor în vârtejul tuturor luptelor, cuvintele moștenite de zile de nădejde... **Regina tuturor Românilor! Și lângă mine sta tovarășul meu de viață, acela care și-a jertfit inima pentru a vedea împlinit visul poporului său.**

Cu umilință, mână 'n mână, priveam această lumină orbitoare, pe care Dumnezeu în bună-tatea largă ne îngăduise s'o vedem.

* * *

La Alba-Iulia.

Nume scump și neprețuit pentru orice ro-mân care-și cinstește neamul, nume care închide în sine înțelesul unirei, nădejdei și credinței.

Înăuntrul zidurilor cetății am îngenunchiat, primind din voința poporului și din mâinile Regelui și al meu coroana făurită din aur ardelenesc, trimis de cei dezrobiți prin jertfele noastre, coroana asemănată celor purtate de domnițele române de demult. Și când am îngenunchiat acolo, ca să se așeze povara simbolică pe capul meu plecat, povara care era semnul exterior al onoarei, acordat celei ce se învrednicise de ea, eu mă simțeam ca un soldat pe care Regele îl decorează pe câmpul de bătae. Mi se părea atunci că și murmurul tuturor acelor glasuri dintre cari multe au tăcut pentru totdeauna, se mai ridică încă odată într'un cor de fantome, cuprinzând într'o adiere de bine-cuvântare târzie, cuvintele care m'au întovărășit de-alungul războiului: **Regina tuturor Românilor...**

La Alba-Iulia, în cetatea unirei noastre naționale, dorința lor cea mare, nădejdea lor sfințită suna în amurg peste umbrele morței izbăvite și peste visul împlinit al tuturor. Iar când începură clopotele să strige cântarea de slavă, proclamând că cei dintâi Suverani ai României-Mari au fost încoronați în cuprinsul vechei cetăți, în inima mea răsunau toate clopotele, pomenind amintirea celor cari își dăduseră viața pentru săvârșirea idealului. O rugăciune ferbinte am îndreptat atunci, cerând lui Dumnezeu ca răsunetul bucuriei noastre din această zi să poată ajunge până la dânșii prin umbra de pace și de odihnă în care sufletele lor s'au dus.

(Din „Tara noastră” Nr. 1 din 1923.)

MARIA
Regina României.

Porniri și tendențe dezastroase.

(m. p.) Luăm din revista „Biserica ortodoxă română” Nr. 3/922 următoarele informațiuni: În comisiunea școlară numită de Ministerul Instrucțiunii pentru a discuta alcătuirea noilor programe de învățământ și deci și al religiei, un membru al comisiunii a spus, că acest obiect de învățământ trebuie *înlăturat*, fiindcă el nu vine să dea școlarului date lămurite și reale, ci jocuri de cuvinte, cari nu spun nimic, precum „*nds-cut*” iar *nu făcut*”. Deci zicea acel membru al învățământului: Ce sunt aceste *comedii*? Nu trebuie să mai umplem mintea școlarului cu ele!

În același prețioasă revistă bisericească cetim, că în „*Lamura*”, organul oficios al Ministerului Instrucțiunii, un domn *Constantin I. Cioran*. într'un articol

intitulat: *Laicizarea învățământului* conchide că: „învățământul releligiei în școlile publice *trebuie întrezis*, chiar independent de chestia s-parării bisericii de stat. Căci, cu gândul la o „*intoleranță religioasă*”, care la noi în țară nici o zi nu a dăinuit — d-sa ne spune: Cu totul altfel ar fi când școala ar provădui că: credința se poate căpăta și trândăvind, iar știința se capătă muncind din greu, învățând mereu, cugetând necurmat; că marii credincioși și marii milostivi au trăit și au făcut milostenii din produsul muncii altora; că omul rămas mai mult în nădejdea credinței așteaptă totul din afară, dela alții, punându-se pe sine la păstrare; că credința așa cum se impune, se află doar pre buzele *nevolnicilor, cersetorilor, netrebnicilor, răilor și hrăpăreșilor*, care înțeleg să trăiască fără să muncească etc. că practica moralei religioase a devenit o ipocrită modă decadentă; că învățământul religiei are neapărată nevoie de dogmatismul tâmpitor. De aceea d-sa fi cheamă pe toți învățătorii la luptă pentru ca să scape pedagogia de *ghiarele religiei*”.

Așa glăsuiește despre religie un, pretins învățat sau genezis!

Nu vom să discutăm chestii bisericești cu oameni, cari în felul arătat știu să-și bată joc de credință și religie, căci ar fi egal cu a căra apă în ciur. În fine fiecare om vorbește și scrie din prisosința sufletului său; iar valoarea acestei prisosințe depinde dela mediul în care respectivul a crescut dela izvoarele din care s'a adăpat și dela capacitatea, cum le-a înțeles și cupris.

Ne adresăm însă către distinșii bărbați ai neamului, cari stând la cârma țării au luat asupra lor obligamentul, să scoată țara aceasta din haosul, în care se află și în care pretențioșii semidocti voiesc să o cufunde și mai adânc; către acei bărbați cu orienturi mari largi decât cadrele unei gramatici, cari din istoria trecutului poporului român știu să scoată învățături folositoare pentru viitorul neamului, zic pe acești bărbați cu minte luminată și inimă românească îi întrebăm, că oare dacă bisericele române din Ardeal, Banat și Crișana s'ar fi desinteresate dela început de școală și dacă școlile de aici nu s'ar fi înfrițat și desvoltat sub influința binefăcătoare a bisericii, sau dacă regimul apus ar fi fost condus de aceiași mentalitate, ca, spre exemplu domnul *Constantin I. Cioran*, scoțând religia din școală și prin ea și sufletul poporului român, oare poporul român s'ar fi adunat din 1 Decembrie 1918 la Alba-Iulia să proclame cu atâta elan de însuflețire unirea cu Patria-mamă?

De sigur, că s'ar fi adunat poate chiar cu același elan de însuflețire, dar nu la Alba-Iulia, în care să proclame unirea, ci la Budapesta, unde să protezteze contra unirii și să declare, că ei sunt maghiari cu „*huze străine*” pe cari nu le mai înțeleg. Așa ar fi vorbit generațiunile crescute și formate în școlile de maghiarizare, fără biserică și fără religie.

De sigur, că nici la *Mărășești* nu gramatica română a învins, ci sufletul poporului român crescut și format sub scutul și influința bisericii.

Ei bine, după toate aceste întrebăm: Cine prosteste și otrăvește sufletele neorientate și credule? Biserica? care a dat lumină, viață și a format caracterul moral al poporului român sau pretențioșii semidocti, cari maimuțăresc curentele bolnăvicioase din apus streine de mintea și sufletul poporului român.

Dar lăsăm să vorbească alții! *Pasteur*, cel mai mare savant și binefăcător al omenimei zice: „Știința are margini dincolo de care nu se poate trece; iar

inima omenească are motive, pe cari rațiunea nu le poate pricepe."

Dr. N. Iorga, vorbind în „Istoria Românilor” de mănăstirile și bisericile noastre cele vechi, cruțate de peire, zice, că acele mănăstiri și biserici sunt pentru noi un izvor de mândrie, o comoară de știință și o neprețuită moștenire de frumusețe. Iar din revista „Biserica ortodoxă română” cităm următoarele date:

Carageale a fost un fervent cititor al Bibliei. „Apoi iată — zice Carageale — eu nu călătoresc fără să iau la mine trei cărți: un calendar, ca să știu rostul vremii; un mersul trenurilor, ca să știu rostul drumului și o Biblie, ca să știu rostul vieții.”

G. Washington: „Religiunea și morala sunt temelii binelui obștesc. Acela, care ar cerca să surpe acești stâlpi de granit, nu este patriot. Mîntea și revelațiunea dovedesc, că fără religione, moralitatea în popor e moartă.”

Pourtales (bărbat de stat francez): „E vremea, ca teoria să amuțească odată în fața praxeii. Nici un învățământ fără educație, fără morală și fără religione. Învățătorii au propovăduit în pustiu de când s'a hotărât fără pricepere că în școală nu e nevoie de vorbit despre religione. Copiii n'au nici o idee despre Dumnezeu, despre dreptate și nedreptate. De aceea obiceiuri barbare și în consecință un popor sălbatic.”

Iules Simon (om politic francez): „Școala neutră e și o școală fără cinste; căci ori dănsă nu există, ori dacă și există, trebuie să te rușinezi de ia.”

P. Ch. Chesnelong (om politic francez): „Nu există nici o moralitate plină de vigoare, dacă nu are ca bază credința, iubirea și frica de Dumnezeu; aceasta este morala creștină, morala civilizației.”

Puttkammer (ministru prusian): „Religiunea trebuie să formeze centrul de educație la un popor. Caracterul creștin al școlii populare formează temelii unei vieți de cultură. Statul și Biserica au un interes comun pentru îngrijirea școlii. Statul nu poate renunța la ajutorul Bisericii, când e vorba, de o creștere religioasă-morală; iar Biserica își poate împlini misiunea de mântuire numai pre jumătate, dacă va fi scoasă afară din școală.”

I. W. Dörpfeld (pedagog protestant): „O desfacere a școlii de Biserică înseamnă o adevărată nenorocire națională. E păcat a mai sta mult de vorbă între creștini despre această chestiune.”

Denis Diderot (învățat francez): „Pentru ca să-mi pot instrui bine pe copilul meu, n'am putut afla, cu toată ostăneală, o altă carte mai corespunzătoare, decât catehismul... Primele începuturi de învățatură au să fie religionea, care formează baza moralei.”

Victor Cousin (filosof): „În planul de învățământ al școlii, dacă voești să reformeze caractere, trebuie în primul rând o educație creștinească.”

Victor Hugo: „Dacă unii părinți își trimit copiii la o școală, deasupra căreia e scris: „Aici nu se învață religionea,” atunci acești părinți sunt buni de pus sub acuzare.”

Sapientii satis!

Acum înțelegem mai bine rostul atacurilor îndreptate în timpul din urmă contra bisericii și clerului.

S'a apăsător soneria în centru, și sunetul ei a străbătut până aici. Oamenii înconștienți s'au pus pe muncă. Scopul e să scape pedagogia de „ghiarele religiei.” Să le fie rușine!

INFORMAȚIUNI.

Personale. Joi în 19 Ianuarie (1 Febr.) P. S. S. părintele Episcop *Ioan I. Papp*, a plecat la București.

Episcop militar. Părintele *Ioan Teculescu*, învățatul nostru protopop din Alba-Iulia, a intrat în statul călugăresc. Joi în 19 Ianuarie v. a fost tuns de P. S. S. păr. Episcop *Ioan*, întru monah, luându-și numele de *Iustinian*. După ce va trece prin treptele ierarhice de protosinod și arhimandrit, va primi preasfântul dar arhieresc. Reședința o va avea în Alba-Iulia, vechea cetate a ortodoxismului românesc. De aici, cu concursul Sfântului Sinod, va organiza clerul nostru militar, pentru prevederea trecuților sufletești ale vitezei armate române.

Dorim părintelui *Iustinian*, ajutor dela Dumnezeu, spor la muncă cu rezultate frumoase spre binele și gloria scumpei noastre patrii.

† **Teodosiu Moș.** Ne-a părăsit încă o figură blândă și cucernică. Bunul Dzeu l-a chemat la sine și pe părintele *Teodosiu Moș*, fost preot în comuna Cuvin, care a trăit o viață frumoasă de peste 87 de ani și care și-a păstorit comuna bisericească cu pietatea ce se cuvine unui preot după rânduiala lui Michisedec. A fost pretrecut la cele eterne de întreaga comună Cuvin. Prohodul l-a săvârșit protop. M. Lucaș și preoții: Iancu Ștefănuț, Pavel Felneac, Ioan Cure, Romul Vățian, Petru Pelle, Nicolae Fandreu, Petru Popa și Ioan Marșeu. Panegiricul l-a rostit păr. I. Ștefănuț, care a scos în relief, calitățile bune ale defunctului. *Dumnezeu să-l odihnească cu cei drepti.*

Aviz. Cu onoare aduc la cunoștință onoratului public, și autorităților bisericești, că în Arad str. Cogalniceanu nr. 17. (Mikes-Kelemen) am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; construiesc ori ce planuri de case, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colaudări de tot felul de lucrări de zidiri, și întreprind tot felul de lucrări tehnice cladiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cloban,
arhitect.

6—10

Licitațiune minuendă.

În baza încuviințării Venerabilului Consistor din Arad de sub Nr. 2881/1922, se publică concurs de licitație minuendă în scopul renovării sfintei biserici gr. or. din Șanovița (Șuşanoveț) pe ziua de 2/15 Februarie a. c. la oarele 2 d. m.

Prețul de esclămare este 16544 Lei 40 bani. Înainte de a începe licitația, licitantul are să depună vadiu de 10% în prețul de esclămare, în bani gata, ori în hârtii de valoare.

Se observează că spesele de călătorie nu se restituiesc. Proiectul de spese, condițiunile se pot vedea la oficiul parohial.

Șanovița la 13/26 Ianuarie 1923.

Iosif Cloambeș,
paroh, președ. comit. paroh.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: Censura presei.